

Тетяна ЛИТВИНОВА

Художник аскетичного театру

Чотири сезони тому прийшов до професійного театру художник Юрій Ларіонов. Та за цей короткий час він цілком визначився в методах роботи, у відпрацюванні власного стилю. Йому чужі кидання в різні боки, швидкі захоплення і настільки ж різкі збайдужіння - в ньому є цілеспрямованість. Будь-який прогноз вразливий, але думаю, що в логічному поступі Ларіонова - обіцянка успіху.

Ларіонов відмовляється від ілюстративного методу художнього оформлення вистави. Поеднання мотивів пейзажу та інтер'єру, їхню взаємодію і співвідношення художник осмислює тонко і глибоко, а продумана скупість атрибутів надає кожному з них особливого смислового значення. Крім того, аскетизм Ларіонова - щастя для нашого небагатого театру, в якому нічого немає: ні матеріалів, ні тканин, грошей обмаль, а художник фантазує, як з нічого зробити щось. Незалежно від цього, багато в чому штучного,

самообмеження, в його декораціях виникає головне - сценічна атмосфера. Його декорації одухотворені, це особливо помітно у виставі "Білий джаз Кароліни Ешлі" (режисер А.Лисовець), де прозора, летюча, невагома декорація із білих газових полотнищ на рамах-карнизах і м'які подушки-пуфи на білому похилому планшеті "переграють" виконавців. Декорація - найбільш живе і найбільш англійське у цій виставі. Але це докір не художникові...

У виставі "Дванадцята ніч" (режисер Д.Богомазов) Ларіонов пропонує найбільш умовну декорацію, взагалі не даючи опису місця дії, хоча воно ніби і є. В цьому закладено елемент гри. Поеднання дещо символічного трактування, коли місце дії - космос - є одночасно наївним і несерйозним балаганом - цікаве і цілком правомірне. Шекспір, безумовно, не нагода для капусника, та все ж не варто забувати, що в часи драматурга театр ще не втратив народної основи.

Герої "Дванадцятої ночі" існують у фантастичній країні в невизначений час. Тут цар-

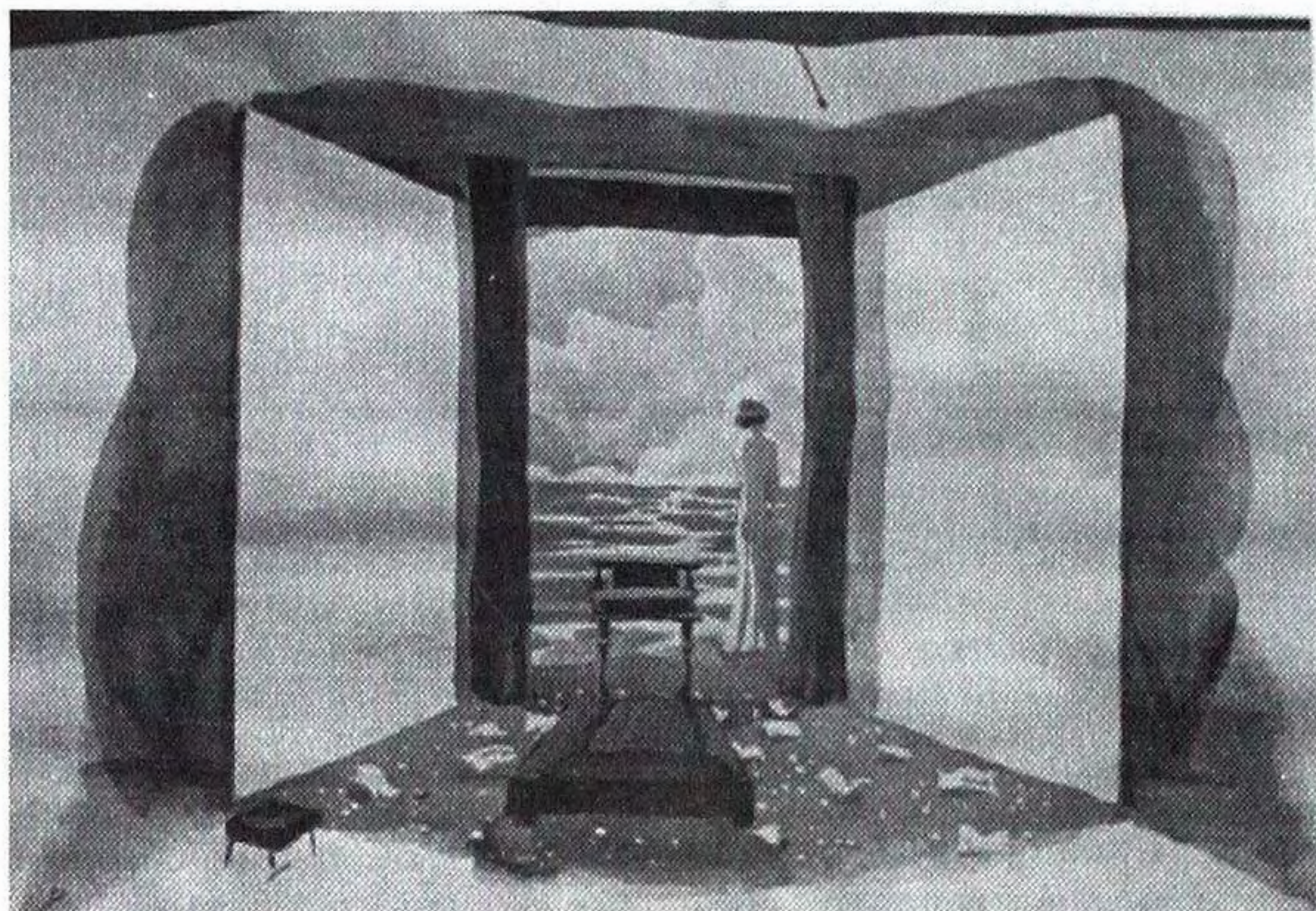
ство Сну, де, як і треба вві сні, все змішалось в дивних сюрреалістичних поєднаннях. Божевільний, мертвий, заснулий світ - це театр жахів, абсурду, чорного гумору, смерті? Так може здатися тільки на перший погляд. Все похмуре в театрі оживає і трансформується найбільш примхливим чином: саркофаг, що розміщений у центрі сцени, з домовини перетворюється на ванну! - і момент несерйозності всього, що відбувається, підсилюється. У виставі про життя, смерть і любов декорація є ніби живим організмом; художник, балансуючи на межі узагальнення в пошуках якогось останнього штришка, виокремлює пластичний об'єм: людину, що балансує на яєчній шкаралупі(!), викинутій на берег океану світобудови...

Метафоричність декорацій виражається в намаганні зруйнувати стійкість асоціацій, визначень, надає переваги існуванню невловимому, змінному. Емоційна енергія простору вихлюпується зі сцени в зал.

По-іншому підходить художник до реалізації на сцені

Сцена з вистави "Безталанна" за І.Карпенком-Карим. Київський театр драми і комедії.

Ескіз декорації до вистави "Зачароване коло, або Колискова для Лесі" за п'єсою К.Демчука. Київський театр "Сузір'я".

Костюм Дем'яна до вистави "Чарівниця" за п'єсою І.Карпенка-Карого. Київський театр драми і комедії.

класичної української п'єси. Декорації до "Олеси" (режисер Д.Лазорко) і "Чарівниці" (режисер Д.Богомазов) руйнують умовну традицію постановки п'єс корифеїв українського театру, відмежовують зовнішній вигляд цих вистав від "шароварної" традиції, перетворюючи "мелодрами із селянського життя" на серйозні драматичні полотна. Очищені від побутовості й етнографізму, від стильових прикмет часу, що породили п'єси, вистави йдуть від побуту до буття.

Ларіонов не забуває про те, що центр будь-якої сценічної композиції - людина, одягнута в костюм, а сценічне дійство складається із співвідношень світу речей з діючою і думаючою постаттю. В сценографічному просторі взаємодіють два театри - театр декорації і театр костюму, а цілісний образ вистави з'являється тільки в їхньому поєднанні. Повною мірою це відбувається у виставі "Чарівниця", коли заморожений глядач сприймає костюми художника як фокус, де деталі водночас стають знаками. Адже око здебільшого зупиняється на деталі, а по ній вже відтворюється ціле. В пошуках еквіваленту сценічного характеру художник в "Олесі" приходить до створення костюму різностильового, але такого, що дає об'єктивну характеристику дійових осіб. Еклектика виправдана і органічна в межах запропонованого постановником задуму. Актори, правда, не завжди виправдовують художнє вирішення, тоді костюм працює тільки як кольорова пляма. На жаль, теперішня аскеза театру не дозволяє художникові вповні виразити себе в костюмі, хоча для Ларіонова одяг персонажів не менш важливий, ніж одяг сцени.

Роботи Юрія Ларіонова - реальний факт театального життя Києва. Можна, переглянувши оформлені ним вистави, докоряти художнику за самоцитування, а можна вважати це власним стилем. Можна пожури, що час стоїть в його декораціях, а можна порадіти, що його художнє вирішення ніколи не деформує автора. Безумовно одне: його сценографія емоційно й інтелектуально наповнена, а вік і потенціал художника змушують чекати нових його робіт.